

SAĞLIK BİLİMLERİ FAKÜLTESİ

HEMŞİRELİK

*HEM 209 HEMŞİRELİK TARİHİ DEONTOLOJİSİ ve
BAKIM ETİĞİ*

ÖĞR. GÖR. DR. ZEYNEP SAĞLAM

***Hemşirelikte Etik Tarihsel Gelişim Uluslararası
Hemşireler Konseyi (ICN) Mesleki Etik Kodları***

***HEM 209 HEMŞİRELİK TARİHİ DEONTOLOJİSİ ve
BAKIM ETİĞİ***

İçerik

- Etik Kavramı ve Tarihsel Süreci
- Etik Türleri
- Etik Teoriler
- Hemşireler için Etik Kodlar ve Etik İlkeler

Etik Kavramı ve Tarihsel Süreci

- ✓ Etik kelimesi Yunanca “ethos” sözcüğünden gelmekte, ahlak ve moral sözcükleriyle eş anlamlı olarak kullanılmaktadır.
- ✓ Ahlakın bilimsel olarak incelenmesi ve bilimi olarak da tanımlanmaktadır.

- Etik, kendi içinde doğru olan eylemleri yapmak ve yanlış olanları yapmamaktır.
- Etik ya da ahlak felsefesinin konusu, insan eylemlerinin doğru ya da yanlışlığını irdelemektir.

Etik Türleri

- Deskriptif (tanımlayıcı) etik
- Metaetik (analitik) etik
- Normatif (kuralcı) etik

Etik Teoriler

- Etik teorileri ve ilkeleri anlama, hemşirenin karşılaştığı değer problemlerinde karar vermesine yardımcı olabilir.
  - Faydacılık teorisi,
  - Deontolojik teori,
  - Erdem etiği,
  - Ahlaki tekelcilik,
  - Etik görecelik,
  - Feminist teori

ETİK İLKELER

Zarar Vermeme-Yararlılık İlkesi

- 1) Hemşire insan hayatının korunması gereken en yüce değer olduğunun ve bu değerden hiçbir koşulda vazgeçilemeyeceğinin bilinci ile çalışır.

- 2) Hemşire bireylerin ilgisizlik deneyimsizlik yada ihmal nedeniyle zarar görmesini önlemeye çalışır.
- 3) Hemşire uygulamalarının hizmet verdiği bireyler için oluşturabileceği risklerin farkında olup, bu risklerin en aza indirilmesini sağlamaya çalışır.

4) Hemşire hizmet verdiği bireylerin tıbbi uygulamalar ve /veya klinik araştırmalar nedeniyle zarar görmelerini önlemek ve güvenliğini sağlamak için gerekli girişimlerde bulunur.

5) Hemşire hizmet verdiği bireylerin güvenliğini sağlamaktan güvenliği için gerekli önlemlerin alınmasına yönelik girişimlere katılmaktan ve uygulamaktan sorumludur.

6) Hemşire hizmet verdiği bireylere gereksinimleri doğrultusunda bilim ve teknolojinin olanaklarından da yararlanarak güvenli hemşirelik bakımını bütüncül bir yaklaşımla verir.

7) Hemşire işkenceye, zalimce yapılan insanlık dışı davranışlara yada aşağılayıcı hiçbir işleme katılmaz ve onaylamaz.

ÖZERKLİK/BİREYE SAYGI İLKESİ

- 1) Hemşire insan onuru ve bütünlüğüne saygının ifadesi olan özerkliğe saygının insan haklarının temel dayanağı olduğu bilincindedir.
- 2) Hemşire bireylerin inanç,değer ve gereksinimlerini göz önünde bulundurarak hizmet sunar.

3)Hemşire hizmet verdiği bireylerin bakım konusunda doğru,yeterli ve anlayabileceği bir biçimde bilgilenmelerini sağlar.

- 4) Hemşire hastanın kendisi dışında bilgilendirilmesini istediği kişileri belirlemesine saygı gösterir.
- 5) Hemşire bireyin herhangi bir yanılma baskı altında kalmaksızın bakımı konusunda karar verme ve seçme hakkına saygı gösterir ve bu konuda gerektiğinde bireyi savunma rolünü üstlenir.

- 6) Hemşire bireyin bakımı tıbbi uygulamaları ve tedaviyi reddetme hakkına saygı gösterir.
- 7) Hemşire hizmet verdiği bireylerin bedensel bütünlüğüne yönelik müdahale içeren hemşirelik uygulamaları öncesinde bireyin sözlü ve /veya yazılı rızasını alır.

- 8) Hemşire karar verme yeterliliğine sahip olmayan bireylerde bedensel bütünlüğüne yönelik müdahale içeren hemşirelik uygulamaları öncesinde bireyin yasal temsilcisini sözlü veya yazılı rızasını alır.
- 9) Hemşire acil durumlarda bireyin yaşamını korumak üzere gerekli hemşirelik bakımını rıza almaksızın uygular.

ADALET VE EŐİTLİK İLKESİ

- 1) Hemşire tüm insanların eőit haklara sahip olduğu bilinci ile bireylerarasındaki ayrımı gözetmeden ırk,dil,din inanç sosyal,cinsiyet sosyal ve ekonomik ayrımı gzetmezsin hizmet verir.

- 2) Hemşire hizmet sunarken kişisel çıkar gözetmez ve herhangi bir kişi yada kuruluşla mesleki değerleri doğrultusunda ile çatışabilecek çıkar ilişkisine girmez.
- 3) Hemşire hizmet verirken bireylerin gereksinimleri doğrultusunda zamanın emeğin,ve diğer kaynaklarında adil dağılımını sağlar.

MAHREMİYET VE SIR SAKLAMA İLKESİ

- 1) Mahremiyet hizmet verdiği bireyin fiziksel ve ruhsal mahremiyetinin korunmasını sağlar.
- 2) Hemşire hizmet verdiği bireyin kendisi yada ailesi ile ilgili olarak paylaştığı bilgileri,yasal zorunluluk ve kendisinin yada üçüncü kişilerin hayatını tehdit eden bir zorunluluk olmadığı sürece bireyin rızası olmaksızın başka bireylerle paylaşamaz.

- 3) Hemşire hizmet verdiği bireylerle ilgili kayıtların gizliliğine özen gösterir ve kayıtlara hastanın bakım ve tedavisiyle doğrudan ilgili olmayan kişilerin ulaşmasını engelleyici önlemler alır.
- 4) Hemşire bildirim zorunlu olan durumlarda bildirim nedeni ile oluşabilecek zararlardan bireyi koruyucu önlemleri alır.

5) Hemşire Bakım Verdiği Bireylere Gizliliğin Sınırları Ve Hangi Durumlarda Gizlilik İlkesine Uyulacağı Hakkında Ön Bilgi Verir.

Kaynakça

- Hemşireler için Etik İlke ve Sorumluluklar,
<https://www.thder.org.tr/uploads/files/hemsire-brosur.pdf>
- Yıldırım Keskin A (Ed). Hemşirelikte Etik Yaklaşımlar. Akademisyen Kitabevi. 2020.
- Burkhart A. M., Nathaniel A K. Çağdaş Hemşirelikte Etik. Çev Edit: Ş. E. Alpar, N. Bahçecik, Ü. Karabacak. İstanbul Tıp Kitabevi. 2013.
- Fry TS. ICN (İnternational Council of Nurses) Hemşirelik Uygulamalarında Etik, Çev: B. Bağ, Aktif Yayınevi, Erzurum, 2000
- Şentürk SE. Meslek Olarak Hemşirelik ve Hemşirelikte Etik İlkeler. Nobel Tıp Kitabevi. 2013.

